

NOSLĒGUMA PĀRSKATS PAR PROJEKTA ĪSTENOŠANU

Projekta nosaukums:	Lielo plēsēju populāciju stāvokļa izmaiņas medību ietekmē
Projekta īstenotājs:	Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”

1. Piešķirtā finansējuma apstiprinājums

Finansēšanas līguma/vienošanās	
numurs	datums
2016/30	22.02.2016.

2. Informācija par projekta finansējuma apjomu

MSAF finansējums, LVL		Projekta kopējās izmaksas, LVL
Piešķirtā summa	26553	26553
Izlietotā summa	26553	
Atlikums	0	

3. Projekta īstenošanas laiks

No	2016.gada	1.	marta	līdz	2016.gada	15.	novembrim
----	-----------	----	-------	------	-----------	-----	-----------

4. Projekta īss apraksts (ietver informāciju par projekta ieviešanas ģeogrāfisko vietu, mērķiem, sasniegtajiem rezultātiem un projekta ilgspēju)

Projekta mērķis ir turpināt iegūt informāciju par lielo plēsēju – vilku un lūšu – populāciju stāvokli Latvijā, nodrošinot kādreizējā Valsts mežierīcības institūta 1998. gadā uzsāktā lielo plēsēju monitoringa datu nepārtrauktību un reprezentācijas līmeņa saglabāšanu. Galvenais pētījuma praktiskais rezultāts ir pamatojums vilku un lūšu lielākā pieļaujamā nomedīšanas apjoma noteikšanai atbilstoši sugu aizsardzības plānu (Vilka (*Canis lupus*) aizsardzības plāns, apstiprināts ar Vides ministra rīkojumu Nr. 394., 21.11.2008.; Eirāzijas lūša (*Lynx lynx*) aizsardzības plāns, apstiprināts ar Vides ministra rīkojumu Nr. 683., 13.11.2007.) un Zemkopības ministrijas 27.02.2014. apstiprinātās kārtības Nr. 4 „Medījamo dzīvnieku populāciju stāvokļa novērtēšanas un pieļaujamā nomedīšanas apjoma noteikšanas metodika” populāciju stāvokļa novērtēšanas prasībām. Projekta rezultāti tiks izmantoti, kā viens no būtiskākajiem materiāliem sugu aizsardzības plānu atjaunošanai, ko paredzēts veikt 2017. gadā (sīkāka informācija www.daba.gov.lv).

2016. gadā iegūts un analizēts dažāda veida materiāls no 208 indivīdiem (145 vilkiem un 63 lūšiem), kas iegūti medību ceļā vai gājuši bojā citu iemeslu dēļ, piemēram, sabraukti uz autoceļiem.

Projekta galvenais uzdevums ir noskaidrot, kādu ietekmi uz lielo plēsēju populācijām atstājusi iepriekšējās sezonas medību slodze un vai šādu medību apjomu turpmāk nepieciešams saglabāt, palielināt vai samazināt. Pētījuma rezultātiem tiek nodrošināta publicitāte gan populāros masu saziņas līdzekļos, gan zinātnisku referātu un rakstu veidā. Tiek uzturēta saikne starp projekta izpildītājiem, par medību uzraudzību atbildīgajiem Valsts meža dienesta darbiniekiem un medniekiem. Rezultātā tiek saglabātas divu Eiropas mērogā apdraudētu sugu medīšanas iespējas, vienlaikus līdz minimumam samazinot saimnieciskos zaudējumus un konfliktu riskus, ko radītu šo plēsēju pilnīga aizsardzība.

Par Latvijas plēsēju pētījumiem regulāri tiek informēti zinātnieki un sugu aizsardzības speciālisti pārējās Eiropas valstīs. Šajā gadā pētījumu rezultāti prezentēti konferencēs Vācijā – 21.-24.04.2016. Savvaļas dzīvnieku un medību saimniecības izpētes biedrības (Gesellschaft für Wildtier- und Jagdforschung e.V.) rīkotajā konferencē „Wildbestandsentwicklung in Deutschland, seinen Bundes- und Nachbarländern” („Dynamic of wildlife resources in Germany and other countries”) un 14.-16.10.2016. konferencē „Zoologischer und botanischer Artenschutz in Mitteleuropa”. Publicēti divi zinātniskie raksti - “Population dynamics of large mammals in Latvia with an emphasis on prey-predator interactions” rakstu krājumā Beiträge zur Jagd- und Wildforschung un “Status assessment of Eurasian lynx in Latvia linking genetics and demography—a growing population or a source–sink process?” žurnālā Mammal Research.

5. Projekta ietvaros veiktie pasākumi saskaņā ar darba uzdevumiem

Darba uzdevums	Veikto pasākumu apraksts	Pasākuma rezultāts (ietekme uz sabiedrību, ieguldījums medību saimniecības attīstībā.)	Pasākuma un rezultāta dokumentāls apliecinājums (līgumu, rēķinu u.c. dokumentu datums, nr., priekšmets)
1. Materiāla ievākšana un apstrāde no nomedītajiem vilkiem un lūšiem.	Ievākts un apstrādāts materiāls (pārbaudīta ilkņa sakne, kuņģa saturs, reproduktīvie orgāni, ģenētiskie un parazitāru paraugi) no 63 lūšiem un 102 vilkiem, kas nomedīti iepriekšējās medību sezonas laikā. No 2016./2017. medību sezonā nomedītajiem vilkiem līdz šim ievākts materiāls no 43 dzīvniekiem.	Iegūts materiāls un informācija, pēc kuras iespējams vērtēt populāciju stāvokli un to attīstību. Materiāla ievākšana noritējusi sadarbībā ar medību tiesību lietotājiem.	Uzņēmuma līgumi Nr. 29/2016, 30/2016, 31/2016, 36/2016, 59/2016, 60/2016. Komandējuma pārskati: 19/91 31.03.16., 29/138 30.04.16.; 61/382 31.07.16.; 70/460 31.08.16. Degvielas rēķini nr.: Virši AS - 2916030052R, 2916040057R 2916070060R, 2916080054R, 2916090062R; Neste Latvia SIA - 3583612, 3612249, 3701577, 4033933; Statoil SIA - 800323524; Circle K Latvia SIA - 800375381, 800336358, 800388402, 800417165. Transporta uzturēšana: rēķini nr. 222 05162, 27.04.16., 440-9020980-01, 221 08248; pavadzīmes nr. ATL12 5383, ATL12 5919, ATL12 6054. Sakaru izdevumi: LMT SIA rēķini nr. 40034308142, 30034308147, 70034308150. Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu likvidācija: Reneta SIA, rēķins nr. 2016-17.

<p>2. Rezultātu analīze salīdzinājumā ar iepriekšējām medību sezonām.</p>	<p>Rezultātu salīdzinājums ar iepriekšējām medību sezonām veikts pēc nomedīšanas kopējā apjoma, nomedīšanas kalendārās gaitas, izplatības un vecuma struktūras.</p>	<p>Iegūta informācija par plēsēju populāciju stāvokļa attīstību gadu gaitā. Nomedīšanas kopējais apjoms vilkiem joprojām ir liels, savukārt lūšiem nomedīšanas apjoms samazinājies pēdējā medību sezonā. Vilku un lūšu izplatība nav būtiski mainījusies. Nav ievērojami mainījies nomedīto dzīvnieku īpatsvars, kas jaunāki par gadu.</p>	<p>Biroja un datortehnikas uzturēšana: pavadzīme nr. AF 1600670. Zinātniskie raksti - “Population dynamics of large mammals in Latvia with an emphasis on prey-predator interactions” žurnālā Beiträge zur Jagd- und Wildforschung; “Status assessment of Eurasian lynx in Latvia linking genetics and demography—a growing population or a source–sink process?” žurnālā Mammal Research. Ziņojumi konferencēs Vācijā 2016. gada aprīlī un oktobrī.</p>
<p>3. 2015./2016. gada sezonas medību ietekmes novērtējums uz vilku un lūšu populācijām.</p>	<p>Veikts medību ietekmes novērtējums uz lielo plēsēju populāciju stāvokli.</p>	<p>Aizvadītajā sezonā medības nav būtiski mainījušas vilku un lūšu populāciju stāvokli. Visticamāk vairs nenotiek skaitlisks pieaugums vilku un lūšu populācijās un, analizējot populāciju radniecības datus, ir vērojama medību ietekme uz vilku populācijas sociālo struktūru, taču šobrīd nav konstatētas ievērojamas populācijas stāvokļa pasliktināšanās pazīmes.</p>	<p>Zinātniskie raksti - “Population dynamics of large mammals in Latvia with an emphasis on prey-predator interactions” žurnālā Beiträge zur Jagd- und Wildforschung; “Status assessment of Eurasian lynx in Latvia linking genetics and demography—a growing population or a source–sink process?” žurnālā Mammal Research. Ziņojumi konferencēs Vācijā 2016. gada aprīlī un oktobrī.</p>

<p>4. Pamatojuma sagatavošana Valsts meža dienestam 2016./2017. gada vilku un lūšu medību sezonas lielākā pieļaujamā nomedīšanas apjoma noteikšanai.</p>	<p>Sagatavots pamatojums par lielāko pieļaujamo nomedīšanas apjomu, izmantojot lielo plēsēju nomedīšanas gaitu iepriekšējās sezonās un populāciju demogrāfiskos rādītājus, kā arī informāciju par situāciju kaimiņvalstīs.</p>	<p>Izvērtējot vilku un lūšu populācijas regulēšanas agrākos rezultātus, salīdzinot 2015./2016.gada medību sezonu ar iepriekšējām un, ņemot vērā 10 gadu laikā ievāktu datu analīzi par limitu noteikšanas un izpildes pieredzi, noteikts lielākais pieļaujamais nomedīšanas apjoms 2016./2017. gada medību sezonai.</p>	<p>Sakaru izdevumi: LMT SIA rēķini nr. 20034308143, 80034308149.</p>
<p>5. Vilku un lūšu kuņģu satura pārbaudes un barības sastāva analīzes. Plēsēju barošanās datu analīze saistībā ar epidemioloģisko situāciju meža cūku populācijā.</p>	<p>Veiktas kuņģu satura pārbaudes un sastāva analīzes 82 vilku un 46 lūšu kuņģiem. Rezultāti salīdzināti ar iepriekšējo gadu datiem – pirms Āfrikas cūku mēra izplatības Latvijā 2014. gadā.</p>	<p>Informācija par plēsēju barošanās apstākļiem un to ietekmi uz upuru populācijām. Vilku barībā dominē brieži un stirnas, kā arī daudz tiek patērētas meža cūkas, bet lūšu barībā sastopamas pārsvarā stirnas (ap 93%). Pēdējos gados lielu daļu vilku barības sastāda meža cūkas (ap 40-50 %). Tas ir vairāk nekā gados pirms Āfrikas cūku mēra izplatīšanās Latvijā, kad meža cūkas veidoja ap 15-35% no vilku barības. Tādējādi, balstoties uz zināšanām par vilku barošanās uzvedību un ĀCM virulenci, secināms, ka nav pamata vilkus vainot slimības izplatībā, bet drīzāk tie darbojas kā dabisks faktors, kas iznīcina saslimušās un bojā gājušās meža cūkas un lokalizē infekciju.</p>	<p>Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu likvidācija: Reneta SIA, rēķini nr. R/2016-0140, R/2016-1291. Transporta uzturēšana: rēķini nr. 221 07219, ABA IZ 680. Degvielas rēķini nr.: Virši AS - 2916050057R, 2916100066R.</p>

6. Vilku un lūšu parazitoloģiskie izmeklējumi.	Kopumā izskatīti 30 dzīvnieki – 15 vilki un 15 lūši. Lūšu helmintofaunā konstatētas 4 parazītu sugas. Vilku helmintofaunā konstatētas 8 parazītu sugas.	Pētījums veicina kontaktus un sadarbību starp medniecības, veterinārās medicīnas un pārtikas drošības speciālistiem. No pārbaudītajiem dzīvniekiem ievāktais muskuļaudu materiāls trihinellu konstatācijai tika analizēts sadarbībā ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu „BIOR”.	Sakaru izdevumi: LMT SIA rēķini nr. 70034308145, 50034308146. Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu likvidācija: Reneta SIA, rēķins nr. R/2016-0739. Transporta uzturēšana: rēķins nr. ABA IZ 605, pavadzīme nr. ATL12 5476. Degvielas rēķini nr.: Neste Latvia SIA - 3641149, 3671210.
7. Vilku un lūšu vecuma noteikšana.	Precīzs vecums pēc zoba sakņu analīzēm noteikts 79 vilkiem un 33 lūšiem.	Informācija par populāciju dzimuma un vecuma struktūru un demogrāfisko vitalitāti.	Biroja un datortehnikas uzturēšana: pavadzīme nr. AF 1600613. Transporta uzturēšana: rēķins nr. ADR 162779. Komandējuma pārskats: 49/278 30.06.16. Degvielas rēķini nr.: Circle K Latvia SIA - 800349427, 800362467.

<p>8. DNS analīzes no 2015. un 2016. gadā iegūtajiem paraugiem.</p>	<p>Kopā ar iepriekšējo gadu paraugiem, DNS analīzes veiktas 526 vilku un 361 lūšu paraugiem. 242 vilku paraugi un 73 lūšu paraugi iegūti no 2015. un 2016. gadā nomedītajiem dzīvniekiem.</p> <p>Starp 6 gadu periodā nomedītajiem vilkiem konstatētas 161 radniecīgu dzīvnieku grupas, kuras sastāv no 2 līdz 9 dzīvniekiem, to skaitā divas grupas ar 9 radniecīgiem vilkiem, viena ar 8 vilkiem, 4 ar 7 vilkiem un 4 ar 6 radniecīgiem dzīvniekiem.</p> <p>Nomedītajiem lūšiem šajā laikā konstatētas 63 radniecīgu dzīvnieku grupas, kuras sastāv no vismaz 2 radniecīgiem indivīdiem.</p>	<p>Papildināta esošā informācija par vilku un lūšu radniecības struktūru un tās ģeogrāfisko izvietojumu, dodot iespēju populāciju radniecības analīzei saistībā ar to demogrāfisko stāvokli, dzīvotspēju un medību ietekmi uz to ģenētisko daudzveidību un sociālo struktūru.</p>	<p>Pavadzīmes: 1-51631974-3, GEN-75/2016, ADR 160206, LBL 011005, ADR 160252, ORC/16-287, LBL 011264, ADR 160274, ADR 160292.</p> <p>Sakaru izdevumi: LMT SIA rēķins nr. 10034308148.</p> <p>Transporta uzturēšana: rēķini nr. ADR 161459, 440-9020978-01, pavadzīme nr. ATL12 5890.</p> <p>Komandējuma pārskats: 40/207 31.05.16.</p> <p>Degvielas rēķini nr.: Virši AS - 2916060074R; Nesta Latvia SIA - 4003243, 800417165.</p> <p>Zinātniskais raksts "Status assessment of Eurasian lynx in Latvia linking genetics and demography—a growing population or a source–sink process?" žurnālā Mammal Research.</p>
---	--	---	--

6. Publicitāte

Aprakstiet, kāda veida publicitāte bija Jūsu projektam (pievienojiet preses, informatīvos u.c. materiālus).

Publicitātes avots (atzīmēt ar X)		Apraksts (īss apraksts par projekta publicitāti attiecīgajā mēdijā)
TV	X	Reportāža LTV1 raidījumā "Panorāma".
Radio	X	Intervija Baltcom radio.
Prese	X	Raksts periodiskā izdevumā Mednieka gadagrāmata 2017.
Internets	X	LVMI "Silava" mājas lapa www.silava.lv
Citi	X	Zinātniskie raksti - "Population dynamics of large mammals in Latvia with an emphasis on prey-predator interactions" žurnālā Beiträge zur Jagd- und Wildforschung; "Status assessment of Eurasian lynx in Latvia linking genetics and demography—a growing population or a source–sink process?" žurnālā Mammal Research.

Apstiprinu, ka Medību saimniecības attīstības fonda līdzekļi izlietoti paredzētajiem mērķiem, līguma tāmē un darba uzdevumos norādīto pasākumu īstenošanai un atbilstoši šim pārskatam.

Datums: 21.11.2016.

Jurgis Jansons

(Projekta īstenotāja organizācijas/uzņēmuma/
komersanta vadītāja/direktora vārds, uzvārds)

(paraksts)

Sandra Deičmane

(Projekta īstenotāja grāmatveža vārds, uzvārds)

(paraksts)

Z.v.

Agrita Žunna

(Projekta atbildīgā darbinieka vārds, uzvārds)

(paraksts)

Pārskatu sagatavoja:

vārds, uzvārds:	Agrita Žunna
ieņemamais amats:	Zinātniskā asistente
tālrunis:	
e-pasts:	agrita.zunna@silava.lv